

บัดนี้ การดำเนินการวิจัยเรื่อง สถาปัตยกรรมวัดพุทธศาสนาในประเทศไทย ได้ดำเนินการมาครบ 1 ปีแล้ว ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยได้ลงไปทำงานเก็บข้อมูลในพื้นที่ของภาคเหนือและภาคกลาง ที่นับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีสถาปัตยกรรมพุทธศาสนาทรงคุณค่าจำนวนมากที่สุดในประเทศ รวมทั้งต้องรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารที่อยู่กระจ่ายในสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งนับว่าเป็นการทำงานที่ต้องอาศัยเวลาและความมุ่งมั่นอดทนที่เดียว

เมื่อมาถึงปลายปีที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่าประสงค์จะส่งรายงานผลงานที่ดำเนินงานในปีที่ 1 เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้วิจัยประเมินปริมาณและคุณภาพข้อมูลที่ได้รับรวบรวมไว้ และเป็นแนวทางในการวางแผนจัดเก็บข้อมูลในปีที่ 2 ด้วย ซึ่งก็พบว่าข้อมูลที่ได้รับรวบรวมไว้นั้นมีอยู่มาก แต่ยังไม่เป็นแบบแผนเดียวกัน และยังมีหลายส่วนของข้อมูลที่ยังขาดหล่นอยู่ (ซึ่งจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป)

ข้อมูลวิจัยที่ได้นำเสนอในรายงานนี้ ผู้อ่านจะเห็นว่ามีการจำแนกและนำเสนอข้อมูลด้านสถาปัตยกรรมที่ครอบคลุมเนื้อหาในสายวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในประเทศไทยในแต่ละภูมิภาค โดยให้ความสนใจในเรื่องผังบริเวณวัดและสถาปัตยกรรมประเภทต่าง ๆ ที่ประกอบรวมกันขึ้นเป็นวัดทั้งสิ้น มิใช่เฉพาะแต่เฉพาะ เจดีย์ โบสถ์ วิหาร ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมหลักของวัด แต่ยังรวมไปถึง หอไตร ศาลาต่าง ๆ กุฏิ เรืองกุฏิ ห้องสงฆ์ รั้ววัด ฯลฯ รวมเป็นข้อมูลอันเป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของแต่ละภูมิภาคด้วย ภายใต้มุมมองที่แตกต่างกว่าการศึกษาสถาปัตยกรรมที่เคยเป็นมา เพราะในที่นี้ได้นำเสนอถึงความเข้าใจเรื่องรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่หลากหลาย จากมิติการมองไปในแต่ละสายวัฒนธรรม ที่เป็นตัวการก่อให้เกิดความแตกต่างด้านสถาปัตยกรรมในแต่ละพื้นที่

อย่างไรก็ตาม รายงานผลงานการวิจัยในปีที่ 1 นี้ ผู้อ่านย่อมไม่อาจคาดหวังความสมบูรณ์ของเนื้อหานัก เพราะข้อมูลที่ได้แสดงมานี้เป็นเพียงกรอบการจัดเก็บข้อมูลของผู้วิจัย และได้ยื่นข้อข้อมูลเป็นอันมากมากล่าวโดยสรุป โดยยังมีได้อรรถาธิบายความในการเติมเรื่องราวประวัติของแต่ละวัดหรืออาคารแต่ละหลังให้ครบถ้วน ซึ่งจะได้กระทำต่อไป รวมทั้งข้อมูลบางส่วนยังอาจผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน เพราะยังไม่ได้รับการตรวจสอบ ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลที่จะต้องผ่านการวิเคราะห์ เช่น การจำแนกสถาปัตยกรรมออกตามแต่ละยุคสมัย, พัฒนาการของสถาปัตยกรรมแต่ละประเภท, คติแนวคิดในการออกแบบพุทธสถาปัตยกรรมในแต่ละสายวัฒนธรรม ฯลฯ ในขณะที่ยังไม่ถึงเวลาที่จะอาจทำได้ จะต้องรอในกาลต่อไปในช่วงเวลาที่เหลือทว่าวิจัยอีก 2 ปีต่อไปนี้

ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณ Pierre Pichard ผู้อำนวยการสถาบันฝรั่งเศสแห่งบูรพาภิศ ผู้เริ่มโครงการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร โดยเฉพาะอดีตท่านผู้อำนวยการศูนย์ฯ (ศาสตราจารย์คุณหญิงโชติ ศิริอรุณ) อย่างซาบซึ้ง รวมทั้งท่านผู้อำนวยการคนปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความสนับสนุนโครงการวิจัยนี้ และอำนวยความสะดวกโดยมิเคยติดขัด ตลอดจนข้าราชการและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั่วประเทศ และสำนักงานฯ กรมศิลปากรในส่วนกลาง ที่กรุณาช่วยค้นหา รวมทั้งจัดส่งข้อมูลอันจำเป็นยิ่งให้แก่ผู้วิจัย ซึ่งงานวิจัยนี้ย่อมไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้หากมิได้รับความเมตตาเกื้อหนุนดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้อีกครั้ง.

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
2 ความเป็นของพุทธศาสนาในประเทศไทย	8
3 วัดและผังบริเวณวัดในภาคเหนือ	18
4 สถาปัตยกรรมในวัดภาคเหนือ	46
5 วัดและผังบริเวณวัดในภาคกลาง	237
6 สถาปัตยกรรมในวัดภาคกลาง	268

บรรณานุกรม

